

Пропозиції
Державної податкової служби України
до проєкту Закону України „Про внесення змін до Податкового кодексу
України щодо зниження податкового навантаження на малий та середній
бізнес в Україні”,
внесеного на розгляд Верховної Ради України народним депутатом
України Заремським Максимом

реєстраційний номер 3866 від «16» липня 2020 р.

перше читання

1. Проєкт Закону України „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зниження податкового навантаження на малий та середній бізнес в Україні” (далі – законопроєкт) Державною податковою службою України не підтримується.

2. Законопроєктом, зокрема, пропонується диференціювати ставку податку на доходи фізичних осіб залежно від розміру доходу у вигляді заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами, уточнити порядок визначення вартості орендованого майна.

Також законопроєктом пропонується тимчасово диференціювати ставку податку на прибуток підприємств залежно від того, малий це, середній чи великий бізнес.

Щодо змін з податку на доходи фізичних осіб

Законопроєктом пропонується внести зміни до статті 167 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) з метою запровадження диференційної шкали оподаткування доходів фізичних осіб щодо доходу, нарахованого (виплаченого, наданого) (крім випадків, визначених у пунктах 167.2 – 167.5 статті 167 Кодексу), у тому числі, але не виключно, у вигляді заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами, і встановити такі ставки податку:

якщо розмір доходу не перевищує п'ятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного податкового року, (на 01 січня 2020 року – 23 615 грн), – 10 відс.;

якщо розмір доходу перевищує п'ятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного податкового року, (на 01 січня 2020 року – 23 615 грн), – 20 відс.;

якщо розмір доходу перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного податкового року, (на 01 січня 2020 року – 47 230 грн), – 30 відсотків.

Диференційована (прогресивна) шкала оподаткування доходів вже існувала в Україні та застосовувалась до 2004 року, а малопрогресивна шкала оподаткування застосовувалась до доходів фізичних осіб, отриманих у 2014 – 2015 роках, та виявилась неефективною, оскільки є одним з факторів тінізації доходів громадян.

З 01 січня 2016 року Кодексом встановлено єдину ставку податку на доходи фізичних осіб у розмірі 18 відс. для більшості доходів громадян, зокрема у вигляді заробітної плати, доходів за цивільно-правовими договорами тощо.

Встановлена єдина ставка податку на доходи фізичних осіб відповідає принципам побудови податкового законодавства України, визначеним Кодексом, зокрема щодо рівності усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації – забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу.

Стосовно порядку застосування запропонованої шкали оподаткування

Статтею 168 Кодексу визначено, що податковий агент, який нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок із суми такого доходу за його рахунок, використовуючи ставку податку, визначену в статті 167 Кодексу. Податок сплачується (перераховується) до бюджету під час виплати оподаткованого доходу єдиним платіжним документом.

Фізична особа протягом місяця може декілька разів отримувати доходи у вигляді заробітної плати та доходи за цивільно-правовими договорами, у тому числі від різних податкових агентів.

Таким чином, законопроектом чітко не визначено, який розмір ставки податку на доходи фізичних осіб має застосовуватись податковим агентом при нарахуванні (виплаті) доходу, оскільки він не може володіти інформацією на дату нарахування ним доходу про загальні місячні обсяги доходів, які він виплачує (при виплаті авансу, лікарняних, оплаті відпустки тощо).

Також законопроектом нечітко визначено критерії застосування запропонованої шкали оподаткування. Так, наприклад, незрозуміло яка ставка має бути застосована до доходу в сумі двадцять розмірів мінімальної заробітної плати, оскільки така сума одночасно є більшою як за п'ять (запропонований розмір для другої шкали), так і за десять розмірів мінімальної заробітної плати (запропонований розмір для третьої шкали).

Зазначене призведе до ускладнення адміністрування податку, неоднозначного трактування норм законодавства як платниками податків, так і контролюючими органами.

Згідно з інформацією з податкового розрахунку за ф. № 1-ДФ за 2019 рік доходи у вигляді заробітної плати (без врахування осіб, що працювали неповне півріччя) у сумі до п'яти мінімальних заробітних плат отримали близько

7,5 млн фізичних осіб, від п'яти до десяти – близько 350 тис. фізичних осіб, понад десять – близько 91 тис. фізичних осіб.

При застосуванні запропонованої диференційованої шкали до доходів у вигляді заробітної плати, які отримали зазначені фізичні особи, надходження податку на доходи фізичних осіб розрахунково могли б становити близько 121 млрд грн на рік, що на понад 41 млрд грн менше за розрахункові надходження за чинною ставкою 18 відсотків.

Слід зазначити, що після запровадження запропонованої шкали оподаткування існують ризики тінізації чинних розмірів заробітної плати з метою оподаткування за зменшеними ставками податку на доходи фізичних осіб.

Щодо уточнення порядку визначення вартості орендованого майна

Законопроектом пропонується внести зміни до пункту 170.1.2 статті 170 Кодексу, відповідно до яких пропонується встановити, що об'єкт оподаткування доходу від надання нерухомості в оренду (суборенду, емфітевзис), житловий найм (піднайм), визначається виходячи з розміру орендної плати, зазначеної в договорі оренди з розрахунку на один квадратний метр, яка не може бути зменшеною більш ніж на 15 відс. від ринкової вартості.

При цьому законопроектом не визначається, хто і на підставі якої інформації має визначати ринкову вартість, на яку дату вона має застосовуватись (на дату укладання договору оренди чи дату виплати доходу) тощо.

Чинні норми пункту 170.1.2 статті 170 Кодексу передбачають визначення об'єкта оподаткування виходячи з розміру орендної плати, зазначеної в договорі оренди, але не менше, ніж мінімальна сума орендного платежу за повний чи неповний місяць оренди. Мінімальна сума орендного платежу визначається за методикою, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, реалізація норм законопроекту призведе до ускладнення адміністрування податку, неоднозначного трактування норм законодавства як платниками податків, так і контролюючими органами.

Щодо змін з податку на прибуток підприємств

Законопроектом пропонується з метою запровадження диференційної шкали оподаткування податку на прибуток підприємств доповнити підрозділ 4 розділу XX „Перехідні положення” Кодексу новим пунктом, відповідно до якого тимчасово, на період до 31 грудня 2021 року, базова (основна) ставка податку на прибуток підприємств становить:

для платників податку, що належать до суб'єктів мікро- та малого підприємництва, – 8 відс.;

для платників податку, що належать до суб'єктів середнього підприємництва, – 16 відс.;

для платників податку, що належать до суб'єктів великого підприємництва, – 27 відсотків.

Об'єктом оподаткування податком на прибуток є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до Кодексу (підпункт 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 Кодексу). Базова (основна) ставка податку на прибуток підприємств становить 18 відс. (пункт 136.1 статті 136 Кодексу).

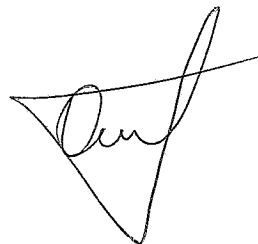
Запровадження положень щодо сплати податку на прибуток підприємств суб'єктами підприємництва в меншому розмірі передбачає розширення кола суб'єктів господарювання, які застосовують пільговий режим оподаткування, та призведе до зменшення надходжень до бюджету податку на прибуток підприємств.

Практика застосування пільгового режиму оподаткування свідчить про те, що надання податкових пільг не створює сприятливих умов для стабілізації фінансового стану окремих суб'єктів, а призводить до зловживань при їх використанні і, крім прямих втрат бюджету, потребує додаткових витрат державних коштів для здійснення контролю за дотриманням відповідних умов надання пільг. Таким чином, вважаємо, що будь-яку державну підтримку доцільно здійснювати шляхом розробки відповідної державної програми з визначенням конкретних джерел її фінансування.

Запровадження до платників податку різних ставок оподаткування призведе до значного ускладнення оподаткування податком на прибуток підприємств та використання схем ухилення від оподаткування.

Щодо встановлення до суб'єктів великого підприємництва ставки податку на прибуток у розмірі 27 відс., то це призведе до створення нерівних умов оподаткування, що не узгоджується із принципом податкового законодавства – рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації – забезпечення однакового підходу до всіх платників податків (підпункт 4.1.2 пункту 4.1 статті 4 Кодексу).

**Заступник Голови Державної
податкової служби України**

Євген ОЛЕЙНИКОВ